

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Flumbort András László ügyvéd (**cím**) által képviselt I.rendű felperes neve (**I. rendű felperes címe**) I. rendű, az II.rendű felperes neve (**II. rendű felperes címe**) II. rendű felpereseknek, dr. Kathi Orsolyaügyvéd (**cím**) által képviselt alperes neve (**alperes címe**) alperes ellen sajtó-helyreigazítás iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. december 6. napján meghozott 19.P.23.081/2018/15. számú ítélete ellen az I-II. rendű felperesek részéről 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a felperesek illeték fizetésére kötelezését mellőzi, egyéb rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy térítsenek meg az államnak a Nemzet Adó- és Vámhivatal külön felhívására személyenként 48.000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű alperes által szerkesztett ...hu internetes portálon ... napján „**cikk címe?** (1)” címmel cikk jelent meg, ami többek között az alábbi sorokat tartalmazza:

"Bár az utóbbi években úgy tűnt, hogy a kormány felismerte a leginkább csak termék- vagy árubemutatózásként ismert, jellemzően a nyugdíjas korosztályba tartozó embereket egészségügyi jellegű termékekkel célzó, és igencsak busás hasznot hozó üzletág veszélyeit, mégis a mai napig érkeznek panaszok arról, hogy méregdrága, a gyógyulás reményét keltő gépeket beszélnek rá a kiszemeltekre (2). ... Sőt, még egy erről szóló nyilatkozatot is aláíratnak a vendégeikkel, mitöbb, hitelességük látszatát a **B.** által kiadott ... című magazin kirakatban fekvő példánya is erősíti (3). ... Egyébként a **P.** is hozza a termékbemutatózás világából ismert stíluselemeket: eleve ilyen a „**P.**” cégnév, valamint az általuk forgalmazott termékek „Titanium” vagy éppen „Premium” megnevezése. Ezek tipikus elemei az ilyen arculatoknak, noha szerepük nyilvánvalóan nem több a hitelesség látszólagos növelésénél (6). ... A **P.** ettől függetlenül a mai napig ezzel a pénzért vásárolt áldíjjal igazolja hitelességét, mint ahogyan a „Fogyasztói Vélemény Tanúsítvány” logóját is kirakták: ez az ismert módszertan alapján szintén kérdéseket vett fel (4). ... Elég meglepő kettősség bontakozik ki akkor is, ha azt nézzük, hogy a **P.** milyen helyeken hirdeti magát a telefonos, direkt megkereséseken túl. Az ... kormánybiztos tulajdonában álló ... **műsor címe** című műsorában például rendszeresen reklámozták a cég termékeit: idősöknek szóló vészjelző távirányítót, vagy éppen olyan

„lézert”, amit a **L.** utcai üzletben nyilatkozó orvossal, **...-tal** próbáltak hitelesíteni a nézőknek. ... De ... kormányzati médiaguru lapja, a ..., valamint társa, az igazi újságokat utánzó ... nevű álbulvárlap egész egyszerűen lehozott egy-egy szinte teljesen azonos, amatőrnek számító PR-interjút a cégvezető **...-tal** a cég sikereiről. Később megjelent még a ...ben és a ...ban is ugyanez, és érdekesség, hogy az egyik ilyen álinterjúban szerepel egy forgalmi adat is, miszerint „becsléseink szerint 2017 elejére körülbelül 1000 ügyfelünk számolt be pozitív tapasztalatokról. Célunk ennek a számnak a megsokszorozása” ... Tehát látható, hogy noha a kormány elvileg (és nagyon helyesen) harcot hirdetett a termékbemutatózások ellen, az ilyen gyanút felvető vállalkozások mégis rendszeresen megjelenhetnek az érdekköreikbe tartozó sajtóorgánumban, nem beszélve arról, hogy - emlékezzünk - a fogyasztóvédelemért felelős helyettes államtitkárság szóra sem méltatja a jobb helyeken partnerként kezelt sajtót (7). ... Némi változás azonban mégis történhetett, mert való igaz: lapunk is találkozott olyan esettel, ahol az új nevű cég a 14 napos elállási időn belül visszavette a terméket, miután a családja felháborodva visszavitette azt egy vásárlóval (8). ... Ezek után mi úgy látjuk, hogy függetlenül, a sajtótól elvárható kiegyensúlyozottnak eleget téve jelentős közérdek fűződik ahhoz, hogy tisztázzuk: kell-e jogsértő magatartástól tartaniuk azoknak, akiket kéréstelen telefonhívások során ingyenes érrendszerei felmérésre hívnak a **L.** utcába (5)."

Az I. rendű felperes a cikk megjelenését követően helyreigazítás iránti kérelemmel fordult az alpereshez. Az alperes a helyreigazítás iránti közleményt nem tette közzé.

I. és II. rendű felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság az alábbi helyreigazító közlemény közzétételére kötelezze az alperest:

1. Valótlanul állította már a szalagcímben, hogy még mindig pesztízst csinálhatnak az idős emberek lehúzásából. Ezzel szemben a valóság az, hogy a felperesek nem csinálnak presztízst az idős emberek lehúzásából.
2. Valótlanul állította, hogy a gyógyulás reményét keltő gépeket beszélnek rá a kiszemeltekre. Ezzel szemben a valóság az, hogy nem beszélnek rá kiszemeltekre gyógyulás reményét keltő gépeket.
3. Valótlanul állította, hogy hitelességük látszatát a **B.** által kiadott ... című magazin kirakatban fekvő példánya is erősíti. Ezzel szemben a valóság az, hogy a **B.** által kiadott ... magazin kirakatban fekvő példánya nem a hitelesség látszatát, hanem hitelességét erősíti.
4. Valótlanul állította, hogy a **P.** ettől függetlenül a mai napig ezzel a pénzért vásárolt áldíjjal igazolja a hitelességét, mint ahogyan a „Fogyasztói Vélemény Tanúsítvány” logóját is kirakták. Ezzel szemben a valóság az, hogy a **P.** nem pénzért vásárolt áldíjjal igazolja a hitelességét.
5. Valótlanul állította, hogy van egy **b.-i** cég, ami telefonon invitál ingyenes érrendszerei felmérésre nyugdíjasokat, valamint valótlanul állította, hogy a kéréstelen telefonhívások során ingyenes érrendszerei felmérésre hívnak a **L.** utcába. Ezzel szemben a valóság az, hogy nem invitálnak ingyenes érrendszerei felmérésekre nyugdíjasokat.
6. Valótlanul állította, hogy egyébként a **P.** is hozza a termékbemutatózás világából ismert stílus elemeket: eleve ilyen a „**P.**” cégnév, valamint az általuk megfogalmazott termékek a „Titanium”, vagy éppen a „Premium” megnevezése. Ezek tipikus elemei az ilyen arculatoknak, noha szerepük nyilvánvalóan nem több a hitelesség látszólagos növelésének. Ezzel szemben a valóság az, hogy a felperesek nem szerveztek termékbemutatót, nem termékbemutató cég, a forgalmazott termékek megnevezése „Titanium” vagy „Premium” szerepe nem a hitelesség látszólagos növelése. A „Titanium” vagy éppen a „Premium” kifejezések nem a termékbemutatózás világából ismert kifejezések, hanem csupán angol szavak.
7. Valótlanul állította ... szalagcímben, hogy a társaság a kormányoldalhoz kötődik, ezért működik sikeresen. Ezzel szemben a valóság az, hogy a társaság díjakért hirdetett egyes sajtóorgánumban, nem kötődik semmilyen formában a kormányoldalhoz, nincsen „baráti sajtója”.
8. Valótlanul állította, hogy némi változás azonban mégis történhetett, mert való igaz: lapunk is

találkozott olyan esettel, ahol az új nevű cég 14 napos elállási időn belül visszavette a terméket, miután a családja felháborodva visszavítette azt egy vásárlóval. Ezzel szemben a valóság az, hogy a társaság minden vásárló számára a szerződésben biztosítja az indokolás nélkül történő 14 napon belül gyakorolható elállási jogot. Kérte az alperes perköltségben való marasztalását.

Az alperes a kereset elutasítását, felperesek perköltségben való marasztalását kérte. Előadta, hogy a cikk megjelenését megelőzően ... újságíró három személytől kért tájékoztatást a felperesek által nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban. Csatolta a magánszemélyek anonimizált nyilatkozatait és kérte, hogy azok tartalmát a bíróság vegye figyelembe. Álláspontja szerint a kereset tárgyává tett közlések a véleménynyilvánítás határain belül maradnak, a tényállításnak tekinthető közlések a valóságnak megfelelnek. Perköltség iránti igényt támasztott.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Kötelezte az I. és a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek (helyesen alperesnek) egyetemlegesen 55.000 forint perköltséget. Felhívta az I. és II. rendű felperest, hogy fizessenek meg az államnak a NAV külön felhívására 36.000-36.000 forint kereseti illetéket.

A kereset elbírálásánál felhívta a Pp. 49. § (1) bekezdését, 496. §-át, 497. § (1), (2), (3), (4) bekezdését, Magyarország Alaptörvényének IX. cikkét, az Smtv. 4. § (1), (2), (3) bekezdését, 10. §-át, 12. § (1)-(2) bekezdését, a Kúria Polgári Kollégiumának PK 12., 13., 14., 15. állásfoglalását. Az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26.) AB határozatát, a 7/2014. (III. 7.) AB határozat [39] és [40] bekezdését.

A helyreigazítani kért közlésekkel összefüggésben egyenként állást foglalt:

1., „presztízst csinálhatnak az idős emberek lehúzásából”

A cikkben megfogalmazott kérdés az elsőfokú bíróság álláspontja szerint alapvetően véleménynyilvánításnak minősül. A kérdésfeltevés egyben az olvasók figyelem felkeltésére szolgál. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az volt megállapítható, hogy az ügyben kért idős emberek, akik a felperesi szolgáltatásokat igénybe vették csalódottságukat fejezték ki. A felperes maga sem vitatta, hogy az újságíró által megkérdezett kardiológus főorvos nem ismerte a felperesek által alkalmazott 3D NLS biofizikai testelemző tesztet, amely egyébként nem minősül orvosi diagnózisnak. A kardiológus főorvos elmondta, hogy a teszt által adott eredmények és a kardiológiai szakmában jelenleg hatályos szakmai irányelvekben megfogalmazott normák között semmilyen összefüggés nincs. A feltett kérdésre a cikk szerint az olvasónak kell válaszolnia. Mivel valótlán tény az alperes nem állított, sajtó-helyreigazításnak az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nincs helye.

2., „gyógyulás reményét keltő gépeket beszélnek rá a kiszemeltre”

Az újságíró által megkérdezett személyek mind arról nyilatkoztak, hogy a felperesek állapotfelmérést végeznek a termékek iránt érdeklődő személyek részére. A megkérdezettek írásbeli nyilatkozata egyértelműen azt támasztja alá, hogy úgy érezték a vizsgálat és az azt követő tárgyalás során, a felperesek igyekeznek meggyőzni a vásárlás szükségességéről őket. Ezért a bíróság álláspontja szerint valótlán tény a cikk azzal kapcsolatosan, hogy rábeszélés történik, nem állított. Alperes a tényekből levont következtetését fogalmazta meg, amivel kapcsolatosan helyreigazításnak nincsen helye.

3., „hitelességük látszatát a **B.** által kiadott ... című magazin kirakatban fekvő példánya is erősíti”

A tanúként meghallgatott újságíró beszámolt arról, hogy a **B.** által kiadott ... című magazin valóban

az üzlet kirakatában volt. Annak állítása, hogy ezzel a felperesek a hitelességük látszatát kívánnák kelteni, olyan véleménynyilvánítás, amellyel kapcsolatosan sajtó-helyreigazításnak nincs helye. A hitelességgel és a kirakatban elhelyezett újsággal kapcsolatosan alperes véleményt fogalmazott meg, ez a sajtó-helyreigazítási eljárásban nem kifogásolható.

4.,pénzért vásárolt áldíjjal igazolja a hitelességét"

A ... határozata alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy ... Kft. a megbízható cég megjelölés alkalmazásával tisztességtelen kereskedelmi és üzleti gyakorlatot tanúsított, tévesen azt a látszatot keltette, hogy a minősítés megszerzése átfogó feltételrendszernek aktuális megfelelést igazol. A vizsgálat azonban nem teljes körű, az kizárólag egyes kifejezések szűrésére irányuló internetes keresésre terjed ki. A megbízható cég megjelölést internetes keresések alapján állítja ki, illetve azt a látszatot keltette, hogy a szélesebb körű és megalapozott szempontrendszer alapján egyedibb és összetettebb vizsgálati módszerekkel történik a vizsgálat. Az elsőfokú bíróság részletesen ismertette ... Kft. üzleti kommunikációját. Eszerint a tanúsítványt mindazoknak a vállalkozásoknak érdemes megvásárolni, akik hitelességüket és megbízhatóságukat hivatalos keretek között kívánják igazolni, és ezáltal több és több ügyfelet szeretnének kiszolgálni. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a cikk véleményt fogalmazott meg, akkor, amikor közölte, hogy a felperes pénzért vásárolt áldíjjal igazolja hitelességét. Az áldíj a ... döntése alapján nem minősül valótlan tényállításnak, hanem az a tényekből levont értékelés, bírálat. Ennek felhasználása a perben nem volt vitás. Annak állítása, hogy ezt a saját hitelességének az igazolására használja fel, egy újságírói vélemény, ami miatt sajtó-helyreigazításnak nem lehet helye.

5.,telefonon invitál ingyenes érrendszeri felmérésre nyugdíjasokat"

Az újságíró informátorai által megtett írásbeli nyilatkozatok, továbbá az újságíró tanúként tett nyilatkozata alátámasztotta, hogy telefonon történő megkeresésre jelentek meg a L. utcai üzletben. Az alperes a szükséges bizonyítási kötelezettségének a valóság bizonyítása körében eleget tett, a kereset az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ezért alaptalan.

6.,hozza a termékbemutatózás világából ismert stíluselemeket"

A felperesek maguk sem vitatták, hogy termékeikre a cikk szerinti elnevezéseket használják. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint véleménynyilvánítás az, hogy termékbemutatózás világából ismert elnevezéseket használnak a felperesi cégek és az is, hogy a szerepük nem több a hitelesség látszólagos növelésénél.

7.,a társaság a kormányoldalhoz kötődik"

A tanú nyilatkozata szerint a felperesek kizárólag a kormányhoz és a kormányközeli körökhöz köthető médiában hirdetnek. Az alperes nem állította, hogy a felperes egyértelműen köthető a kormányoldalhoz. Azt a tényt közölte, hogy a felperesek hirdetése megjelenik a ...-nél, ami nyilvánvalóan **...-hoz**, illetőleg a ...ban, ami köztudottan ...hoz köthető. A bíróság álláspontja szerint a kifogásolt közleményben az alperes a tényekből levont következtetését fogalmazta meg, nem állította egyértelműen azt, hogy a felperesek a kormányoldalhoz köthető.

8.,némi változás azonban mégis történhetett, mert való igaz: lapunk is találkozott olyan esettel, ahol az új nevű cég 14 napos elállási időn belül visszavette a terméket"

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a cikk pont arról szólt, hogy a felperes miután a neve megváltozott, változtatott a gyakorlatán, és az egyébként szerződésben kötött 14 napos elállási határidőn belül visszavette a kérdéses eszközt. Ilyen formában a bíróság szerint a kifogásolt tartalom nem történt valótlan tényállítás, az újságíró a valóságról számolt be.

Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Mellőzte a felperes által indítványozott tanúk meghallgatását, mert álláspontja szerint a felperes álláspontjáról számoltak volna be. A tényekből levont következtetések helyreigazításának a sajtó-helyreigazítási perben nem lehet helye.

Az elsőfokú bíróság a döntése meghozatalakor figyelemmel volt a Pp. 290. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltakra. Figyelembe vette az Smtv. 6. §-ában foglaltakat is, továbbá az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozatot és utalt az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára. Az újságírói források bizalmas jellegének megőrzése a sajtószabadság része, a sajtószabadság tartalmi eleme, a sajtószabadság alapköve. Újságírói források nélkül a sajtó nem tud eleget tenni annak a feladatának, hogy a közérdekű kérdésekről tájékoztassa a nyilvánosságot. Ezért a sajtószabadság jelentős korlátozása az a szabályozás, amely az újságíró forrásai felfedésére kötelezi. A források feltárására csak kivételes esetben kerülhet sor, amikor az emberi életben, egészségben keletkező sérelem vagy különösen fontos közérdek indokolja. A fentieket figyelembe véve a bíróság nem kötelezte az alperest forrásai megnevezésére, az írásbeli nyilatkozatokat és az újságíró tanúvallomását elfogadta, azokat a bizonyítékok között értékelte. A pervesztes felperesek perköltség viseléséről a bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdés, 83. § (1) bekezdés, (5) bekezdés és 83. § (1) bekezdés alapján határozott. A felpereseket a Pp. 81. § (5) bekezdése alapján perköltség megfizetésére kötelezte, az illetékről a Pp. 101. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az I. és II. rendű felperesek terjesztettek elő fellebbezést. Ebben azt indítványozták, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 283. § (2) bekezdés második fordulata alapján az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg, és a felperesek kereseti kérelmének teljes körben adjon helyt. Másodlagos kérelmük szerint a Pp. 381. § alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helyezze hatályon kívül. Az eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi döntésére kihatott, annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges, nem észszerű, az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszéket pedig utasítsa új eljárásra, új határozat meghozatalára. Kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a Pp. 383. § (6) bekezdése alapján perköltség viselésére.

A felperesek álláspontja szerint az elsőfokú bíróság álláspontja téves és jogszabálysértő, ezért a Pp. 371. § c) pontjának alkalmazásával kérte a gyakorolni kívánt felülbírálati jogkör alkalmazását a Pp. 369. § (1) és (3) bekezdés a), b) és c) pontjára, valamint a Pp. 369. § (4) bekezdésére tekintettel. Kérte, hogy az anyagi jogi felülbírálat során a lefolytatott bizonyítás eredményét minősítse okszerűtlennek és ennek alapján a tényállást módosítsa, egészítse ki a felperesek által hivatkozott tény megállapítására folytasson le bizonyítást, és ez alapján a tényállást módosítsa, egészítse ki, valamint az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetéseket vonjon le, a tényeket minősítse eltérően. A kereset tárgyává tett nyilatkozatokkal összefüggésben az alábbi volt az álláspontja.

1. „presztízst csinálhatnak az idős emberek lehúzásából”

A kérdés formájában megfogalmazott tényállítással az alperes nem mentesülhet a sajtó-helyreigazítás alól. Hivatkozott az Alkotmánybíróság határozatának indokolására, amellyel megsemmisítette a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.773/2016/5. számú ítéletét. Hangsúlyozta, hogy a cikk címe műfajából adódóan tartalmazhat leegyszerűsítést, pontatlanságot mind a figyelemfelkeltés indokolt mértéke, mind a tartalom lényegi megragadásának szüksége behatárolja a címadás pontosságát. Az így előálló leegyszerűsítések, pontatlanságok jogszerűsége azonban nem azon múlik, hogy a cikk többi kifejtő része ellensúlyozza-e azokat, hanem azon, hogy önmagukban véve olyan pontatlanságnak tekinthetők-e, amelyek nem félrevezetőek vagy megtévesztőek valamely lényeges információ tekintetében.

2. „gyógyulás reményét keltő gépeket beszélnek rá a kiszemeltre”

Nem a rábeszélés az a kifejezés, ami valótlan, hanem az a tényállítás, hogy az ügyfelek a termékektől meggyógyulnak. A felperes számos dokumentumban tájékoztatta, jelenleg is tájékoztatja az ügyfeleket, hogy közérzetjavító wellnesstermékeket értékesít. A termékei gyógyhatással nem rendelkeznek, közérzetjavító wellnesstermékeket értékesít, az állapotfelmérés pedig nem minősül orvosi diagnózisnak. Abban az esetben, ha ezen kifejezett és világos tájékoztatás ellenére valaki azt gondolja, hogy ettől a terméktől meggyógyul, és ezt az újságíró tényként fogadja el az okiratok ellenére, az sajtó-helyreigazítást alapoz meg és véleménynek nem minősülhet.

3. „hitelességük látszatát a **B.** által kiadott ... című magazin kirakatban fekvő példánya is erősíti"

A felperesek álláspontja szerint nem véleménynyilvánításnak, hanem tényállításnak minősül, hogy a felperes a hitelesség látszatát kelti. A fogyasztóvédelmi magazin kirakatban való elhelyezése nem látszattervekenység, az a felperes fogyasztóbarát üzletpolitikájának része. A cikk szándékosan használ olyan kifejezéseket, amelyek az átlagos tájékozottsággal rendelkező olvasóban azt a képzetet keltik, már a kirakat is átverés.

4. „pénzért vásárolt áldíjjal igazolja a hitelességét"

A felperesek nem tudták azt, hogy a ... megbízható cég megjelölés alkalmazásával kapcsolatban elmarasztalta annak kibocsátóját. Ugyanezen tanúsítvány bírósági büfékben is számos helyen látható. A felperesek hitelességüket nem egy áldíjjal, hanem a fogyasztóbarát rendelkezésekkel igazolják.

5. „telefonon invitál ingyenes érrendszeri felmérésre nyugdíjasokat"

A felperesek nem végeznek érrendszeri felméréseket, ez az állítás teljesen valótlan. Az elsőfokú bíróság nem biztosított lehetőséget a felperes által indítványozott tanúk kihallgatására, akik nem véleményüket, hanem a tapasztaláson alapuló tényekről tudtak volna beszámolni. Azzal kapcsolatban, hogy milyen tájékoztatást kapnak a telefonon megkeresett ügyfelek, a kihallgatni indítványozott tanúk érdemben nyilatkozni tudtak volna, elmondhatták volna, hogy nincs érrendszeri felmérés.

6. „hozza a termékbemutatózás világából ismert stíluselemeket"

A termékbemutató fogalma nem létező jogi fogalom, az általános tájékozottsággal rendelkező olvasóban egyértelműen negatív képzettársítást jelent. Az interneten elérhető cikkek a termékbemutatózást egyértelmű becsapással, idős, kiszolgáltatott emberek lehúzásával azonosítják, a médiában különböző fogyasztóvédelmi műsorokban ismerttetett ügyek is csak ezt erősítik. A felperesek nem folytatnak termékbemutatós tevékenységet a forgalmazott termékek nevei pedig nincsenek összefüggésben az alperes cikkében foglalt termékbemutatós tevékenységgel.

7. „a társaság a kormányoldalhoz kötődik"

Az újságíró tanúvallomásaiban nem tudta megmondani, hogy miért használta baráti sajtó kifejezést. A baráti sajtó kifejezés használata egyértelműen azt az üzenetet fogalmazza meg az átlagosan tájékozott olvasó számára, hogy a felperesek a kormányoldal, jobboldal barátai. Figyelemre méltó az alperesi cikk korábbi részében olvasható azon rész, hogy a fogyasztóvédelem hallgat, mely a baráti sajtó kifejezéssel együtt egyértelműen azt a képet ülteti az átlagosan tájékozott olvasóban, hogy a felperesek azért tudják tevékenységüket sikeresen folytatni, mert a kormányoldalhoz kötődnek.

8. „némi változás azonban mégis történhetett, mert való igaz: lapunk is találkozott olyan esettel, ahol az új nevű cég 14 napos elállási időn belül visszavette a terméket"

A szöveggörnyezet olyan szavakat használt, mint a „felháborodva", kivételes esetként tüntette fel a

termék visszavételét, jóllehet a felperesek mindenki számára a szerződésben lehetővé teszik, hogy 14 napon belül visszavigye a terméket annak ellenére, hogy a jogszabály nem kötelezi, sőt azt is megtehetné az üzletben való értékesítésre tekintettel, hogy azokat nem veszi vissza. A felperesek által alkalmazott valójában fogyasztóbarát rendelkezéseket az alperesi újságcikk pontosan a visszájára fordítja.

Hivatkozott a Ptk. 2:45. § (2) bekezdésére, az Smtv. 12. § (1) bekezdésére, továbbá arra, hogy a tény és a vélemény elhatárolása az úgynevezett bizonyíthatósági teszt alapján történik. Idézte a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.746/2010/2. számú jogerős ítéletének indokolását. Hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.732/2012/3. számú ítéletére.

Az elsőfokú bíróság a felperesek álláspontja szerint számos lényeges eljárási szabályt is megsértett. A második perfelvételi tárgyalás kezdetén kiderült, hogy téves utasítás miatt a peres felek beadványait a bíróság nem az ellenérdekű félnek, hanem a szerzőjének adta ki. A felperesek álláspontja szerint ebben az esetben az elsőfokú bíróság nem alkalmazhatta volna perfelvétel lezárását. A perfelvételi tárgyaláson a felek beadványai kézbesítésének nem volt helye az elektronikus eljárásra tekintettel, a Pp. 203. § (5) bekezdése nem az ilyen esetekre vonatkozik. Az utólagos bizonyítás elrendelésének sem lett volna helye. Az elsőfokú bíróságnak esetlegesen a Pp. 192. § (1) bekezdés b) pontját kellett volna alkalmazni a Pp. 498. §-a helyett, amely az utólagos bizonyítást kifejezetten megtiltja. Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság az anonimizált nyilatkozatokat bizonyítékként értékelte az anonimizálással elzárta a felpereseket attól, hogy ellenbizonyítással éljenek. Az elsőfokú bíróság az alperes minden bizonyítási indítványának helyt adott, a felperesek tanúbizonyítási indítványát azonban elutasította. Az elsőfokú bíróság annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy az alperes által becsatolt 3 informátori nyilatkozatból 2 teljesen megegyezett. A tanú úgy tudott hivatkozni a nyilatkozatot tevő személyekre, hogy sem a szóbeliség, sem a közvetlenség elve nem érvényesült az eljárásban. Álláspontja szerint a felperesek ügyfeleit semmiféle hátrány nem érhetne volna, egy teljesen absztrakt veszélyre hivatkozással biztosított pertaktikai előnyt az elsőfokú bíróság az alperesnek. Ezzel szemben a felperesek később észlelték, hogy a 7. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben feltüntetésre kerültek azok az állítólagos vásárlói nevek, amelyek a tárgyaláson el sem hangoztak az alperesi képviselő részéről. Felperesek álláspontja szerint ezáltal sérült a Pp. 265. § (1) bekezdése és a Pp. 268. § (1) bekezdésben foglalt joga a felpereseknek. Kiemelte, hogy a meghallgatott tanú elmondta, az általa megkérdezettek beszámoltak arról, hogy mind szóban, mind írásban tájékoztatást kaptak a termékkel kapcsolatban, szerződést, szándéknyilatkozatot, egyéb dokumentumokat kaptak. A cikk is tartalmazta, hogy számos helyen tájékoztatást kapnak a fogyasztók. Előadta, hogy az alperesi ellenkérelem nem felelt meg maradéktalanul a Pp. 199. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglaltaknak, valamint a Pp. 199. § (2) bekezdésének és a beadványokra vonatkozó Pp. 114. § (1) bekezdésének sem. Az új Pp. nemcsak a keresetlevélre, hanem az írásbeli ellenkérelemre is rendkívül szigorú alaki és tartalmi szabályokat vezetett be, azonban az elsőfokú bíróság az alperes írásbeli ellenkérelmének hiányosságaival nem foglalkozott, a Pp. 114. § (1) bekezdésében és a Pp. 199. §-ában meghatározott anyagi jogszabály sérült. Az elsőfokú bíróság emellett tévesen kötelezte a pervesztes felpereseket a keresetindítási illeték ismételt megfizetésére. A felperesek annak ellenére, hogy a sajtóper tárgyi illetékfeljegyzési jogos az illetéket a keresetlevél benyújtásakor lerótták, majd az ismételt keresetlevél benyújtásakor azt kiegészítették. A felperesek az illeték megfizetését külön beadványban igazolták, így a perköltség vonatkozásában is jogszabálysértő az elsőfokú ítélet.

A fellebbezés részben alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdés alapján az erre irányuló fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolta. E körben az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az irányadó jogszabályokat maradéktalanul felhívta, a megállapított tényekből helyes jogi következtetéseket vont le, olyan lényeges eljárási szabályt sem sértett, ami a Pp. 370. § (2) bekezdésének alkalmazását indokolná.

Alapítvánnyal hivatkoztak arra a felperesek, hogy az elsőfokú bíróság a perfelvételi tárgyalást a 2018. november 7. napján megtartott tárgyaláson a 19.P.23.081/2018/10. számú tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt végzésével jogszabályt sértve zárta le, mert olyan, a 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 497. § (5) bekezdésében meghatározott elháríthatatlan eljárásjogi vagy a bíróság, illetve a fél körülményeiben, működésében rejlő objektív akadály nem volt, ami a perfelvétel folytatását szükségessé tette volna. Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyalást megelőzően a 9. sorszámú beadványt a felpereseknek nem kézbesítette. A tárgyalási jegyzőkönyvből kitűnően azonban az elsőfokú bíróság a beadványt a tárgyaláson a felpereseknek átadta, ami ugyan a Pp. 608. § (1) bekezdésben foglaltakkal ellentétben áll, a jegyzőkönyv azonban azt is tanúsítja, szóbeli utasítást is adott a beadvány elektronikus megküldésére is. Nem vitás, hogy a felperesek a beadvány tartalmát megismerték, arra a 19.P.23.081/2018/12. számú beadványban részletesen nyilatkozatot tettek. Ekként a perfelvétel lezárásának elháríthatatlan eljárásjogi akadálya nem volt, azt az elsőfokú bíróság kiküszöbölte.

A Pp. 498. § (1) bekezdés alapján a sajtó-helyreigazítás iránti perben utólagos bizonyításnak valóban nincs helye, az érdemi tárgyalás kizárólag a Pp. 498. § (1) bekezdés a) és b) pontban meghatározott eseteiben halasztható el, de csak ha a perfelvétel lezárásáig felajánlott, illetve a már elrendelt bizonyítás lefolytatása érdekében ez szükséges és ezt a fél kéri. Az elsőfokú bíróság ezen eljárási szabályokat figyelmen kívül hagyva rendelte el az utólagos bizonyítást. Az érdemi tárgyalás elhalasztása ugyan a Pp. 498. § (2) bekezdésének sérelmével járt, ez azonban az elsőfokú eljárás megismétlését nem teszi szükségessé, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez sem vezethet.

Alappal sérelmezték a felperesek azt is, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok között értékelte a 9. sorszámú beadvány mellékleteként csatolt okiratokat, az abban foglaltakat elfogadta a tényállítások valóságának bizonyítékaul. Kétségtelen, hogy a perben meghallgatott tanú a Pp. 290. § (1) bekezdés f) pontja alapján a vallomástételt az információt átadó személy kilétét illetően megtagadhatja, ez azonban nem jelenti egyben azt is, hogy tényállításai valóságtartalmát bizonyítani nem szükséges, hanem azzal a következménnyel jár, hogy magát a bizonyítás ezen módjától elzárja. Az alperesnek lehetősége volt arra, hogy a rendelkezésére álló hivatásbeli titkot tartalmazó okiratot a bíróság rendelkezésére bocsássa, amelynek felhasználásával összefüggésben a bíróság eljárására a Pp. 322. § (2) bekezdés az irányadó. A titkot nem hozhatja a felek tudomására, az okirat ezen részét nem teheti a felek számára megismerhetővé, ezen rész bizonyítékként sem használható fel [Pp. 322. § (7) bekezdés]. Az alperes azonban az okiratokat először olvashatatlan formában tette az iratok részévé akként, hogy az iratok zártan történő kezelése is kétségtelen volt. Ezt követően a nevek és személyi adatok kitakarásával csatolta, ennek alapján azonban az okirat nem igazolja, hogy az abban foglalt nyilatkozatot bárki megtette, a nyilatkozatban foglaltak valóságtartalmát pedig különösen nem. Mindez azonban az elsőfokú ítélet érdemére nem hat ki, az eljárás megismétlését nem teszi szükségessé, ekként az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével sem járhat.

Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá, a tények valóságtartalmának bizonyítása alperest terhelte, ezért az alperes által felajánlott bizonyítást lefolytatta, a felperesek által felajánlott

bizonyítást kellő indokolással utasította el. Annak igazolása nem volt szükséges a perben, hogy a felperesek nem állítanak a termékeiknek gyógyhatást, indokolás nélkül 14 napig biztosítják az elállási jogot, nem húzzák le a vásárlókat, jogszerűen működnek, hiszen az nem vitatott a perben, hogy a felperesek vásárlói a termékekkel kapcsolatban szóban és írásban is részletes tájékoztatást kaptak, ezen tény igazolására tanúbizonyítást lefolytatni szükségtelen volt, vélemény helyessége pedig bizonyítással nem igazolható.

Annak sem volt relevanciája, hogy az alperes ellenkérelme tartalmi szempontból nem felelt meg a Pp. 199. § (1) avagy (2) bekezdésnek, mert a beadvány csak akkor utasítható vissza, ha a hiányosság, a hiánypótlás elmulasztása a beadvány elintézését gátolja [Pp. 115. § (6) bekezdés a) pont]. Jelen perben az érdemi elintézésnek akadálya nem volt, a beadvány tartalmi hiányosságának következménye az, hogy a bíróság ezen hiányos tartalom alapján bírálja el.

A per főtárgya tekintetében a fellebbezésben felhozott indokok alapján a Pp. 369. § (3) bekezdés a), b) és c) pontja alapján az elsőfokú ítélet megváltoztatására nem volt jogi lehetőség a következő okokból.

Az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályokat és a bírói gyakorlatot maradéktalanul felhívta, annak megismétlése szükségtelen. Az Alkotmánybíróság számos esetben foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival egyaránt. Az immáron több évtizedes gyakorlat szerint a szabad véleménynyilvánításhoz való jog nem korlátlan ugyan, de olyan kiemelt fontosságú alkotmányos alapjog, amely csak kivételesen indokolt esetben korlátozható. Az Alkotmánybíróság több határozatban [30/1992. (V.26.) AB határozat, 36/1994. (VI.24.) AB határozat, 7/2014. (III.7.) AB határozat] rögzítette, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték és igazságtartalmától függetlenül védi, a véleménynyilvánítás lehetősége mint olyan élvez alkotmányos védelmet. Amennyiben tehát a bíróság egy-egy kitételt véleményként értékel, nem vizsgálhatja annak érték és valóságtartalmát, mert az nem a feladata. Az is egyértelmű ugyanakkor, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog nem korlátlan, nem abszolút jog, hanem annak külső korlátai is lehetnek, és olyan alkotmányos alapjogról van szó, amely csak felelősséggel gyakorolható. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát átfogóan a 7/2014. (III.7.) AB határozat elemzi. Az Alkotmánybíróság változatlanul fenntartotta azon értékelését, hogy a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. A jelen esetben is annak mérlegelése szükséges, hogy a személyhez fűződő jog védelmét szolgáló szabályozás mely esetben minősül a szólásszabadság szükséges és arányos korlátozásának. Alapelvként rögzíti az Alkotmánybíróság, és ennek nyomán a bírói gyakorlat azt, hogy a közügyek vitájában a véleménynyilvánítások fokozott védelmet élveznek. Egyértelmű a kialakult gyakorlat abban, hogy a szólásszabadságnak csak kivételes jelleggel kell engednie a korlátozására felhozott más jogokkal, illetve alkotmányos értékekkel szemben, illetve a szabad véleménynyilvánítást korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. Az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel rögzítette azt, hogy a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában pedig elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki a nézeteit.

Mindezek alapján jelentősége van, hogy a cikkeknek mi a témája, milyen ügyet igyekszik feltárni. Amennyiben a cikkek tartalmi értelmezése alapján az a következtetés vonható le, hogy témája közüggyel kapcsolatos, a fokozott türeési kötelezettség mind I., mind II. rendű felperest terheli.

Ebben az esetben a fokozott tűrési kötelezettség azon alapul, hogy a szólás közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz.

Az elsőfokú bíróság által felhívott anyagi jogi rendelkezések és a kimerítő részletességgel idézett alkotmánybírósági határozatok szerint ma már nem lehet vitás, hogy a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólásnál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál. Ennek megfelelően a közéleti vita nemcsak az állami és önkormányzati, a közhatalmi intézményrendszer működésének egészét fogja át, hanem felöleli az üzleti élet társadalmi felelősségvállalásának és az üzleti élet világában egyre sokasodó számban jelentkező közéleti kérdéseket {14/2017. (VI. 30.) AB határozat [26]-[27]}. A véleménynyilvánítás szabadságának védelme körében ezért meghatározó jelentősége van annak a kérdésnek, hogy meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy tűrési kötelezettsége, mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme. Ennek a kérdésnek az értékelése során az Alkotmánybíróság jellemzően a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közlés közszereplést érint-e; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét, becsületét [3145/2018. (V. 7.) AB határozat]. Ennek megítéléséhez elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]}.

A fogyasztóvédelmi szempontból aggályos üzleti tevékenységek feltárásához és felszámolásához közérdek fűződik, a kormányzat ezzel kapcsolatos feladatai, mulasztásai, illetve ennek okai firtatása a társadalom széles rétegét érintő közérdekű téma, az ezzel összefüggő szólásokat érintően a véleménynyilvánítás határai tágabban értelmezendők, az információk és eszmék közlése során bizonyos fokú túlzás, akár provokatív hangnem sem váltja ki a személyiségvédelem polgári jogi eszközeinek alkalmazását (Uj kontra Magyarország no.23954/10.)

A cikk egészének ismeretében megállapítható, hogy az alperes lényegi mondanivalója fogyasztóvédelmi tárgyú: főként annak elemzése, hogy a kormánynak van-e teendője a komoly és beható személyes konzultációt, különböző vizsgálatnak tűnő eljárások elvégzését követően, kifejezetten az egészséghez, a közérzethez köthető, azonban gyógyító funkcióval nem bíró, ellenben jelentős anyagi befektetést igénylő termékek értékesítésével kapcsolatosan. A cikk azzal foglalkozik, annak az okait keresi, a jogalkotással megoldódott-e az árubemutatókon keresztül történő értékesítésekkel való visszaélések visszaszorítása, avagy ilyen jellegű üzleti tevékenység végzésére jelenleg is van lehetőség. Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá, az alperes a cikk címében ezt a problémát veti fel, felperessel összefüggésben tényt nem állít (1). Az ezt követő sorokban az alperes azt a tényt állítja, hogy panaszok érkeznek arról: gyulladás reményét keltő gépeket beszélnek rá a kiszemeltekre (2). Ezen tényállítás pedig megfelel a valóságnak, hiszen alpereshez érkezett panaszok tényét ... tanú a 19.P.23.081/2018/10. számú tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt vallomásával alátámasztotta. A cikk a témában az informátorok nyilatkozatai, de a felperesek képviselőjének nyilatkozata útján keresi a választ arra, a felperesek üzleti tevékenysége jogsértőnek tekinthető-e. Kétségtelen, hogy az alperes által közzétett cikkből a felperesek tevékenységével összefüggésben az a vélemény fogalmazódik meg, hogy tevékenysége hiteltelen (3), (4). Az elsőfokú bíróság azonban helytállóan mutatott rá, ezen véleménynyilvánítás a felperesek jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát nem sérti. A felperesek fellebbezési érvelésével ellentétben

az alperes nem állította, hogy a felperesek érrendszeri felmérést végeznek, ennek cáfolata ezért tanúbizonyítás útján szükségtelen volt. Alperes állítása az volt, hogy a telefonhívásokban érrendszeri felhívásokra invitálnak (5), amely állítás valótlanosságát a felperesek fellebbezésükben nem állították. Annak közlését, hogy a felperesek által használt terméknevek a termékbemutatózás világából ismertek, az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte véleménynyilvánításnak, hiszen ennek valóságtartalmára bizonyítás nem folytatható le, mint ahogy arra sem, hogy a felperesek hirdetéseit közzé tevő sajtószervek „barátnak”, „kormánypártinak” tekinthetőek-e (7). Helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság, az alperes valótlan tény az elállási jog gyakorlásával összefüggésben sem állított (8).

Értékelni kellett ugyanakkor, hogy a közlés során alperes a közéleti téma bemutatása során a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének eleget tett, részletesen közölte a felperesek álláspontját is. A fent kifejtett indokok alapján az elsőfokú bíróság a per főtárgya tekintetében érdemben helyes döntést hozott. Mivel azonban a felperesek az elsőfokú eljárás során a kereseti illeték megfizetését kellően igazolták, a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdés alapján részben megváltoztatta és a felperesek illeték fizetésére kötelezését mellőzte, egyéb rendelkezéseit helyben hagyta, sikertelenül fellebbező I. és II. rendű felperest a Pp. 102. § alapján (1) bekezdés alapján a le nem rótt illeték megtérítésére kötelezte.

Budapest, 2019. szeptember 17.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
előadó bíró

. Hegedűs Mária s.k.
bíró